

Petra, är den svenska plastikkirurgin ett laglöst land?

Ja, det finns två år tillbaka en lag som reglerar branschen.

Men frågan är hur lång den räcker.

Det här är dagens eco, Milena Nordlund.

Idag om kraven efter dödsfallet på svenska plastikkliniken.

Det är vår emalmen.

Det är ett lättare lättare lättare lättare.

Det är vår emalmen.

Trebarnsmamman Mahakadora har åkt till en privat plastikklinik mitt i stan i sällskap med sin mann.

Efter ett tjejsars nytt för 20 år sen har hon haft problem med delade magmuskler som hon vill få hjälp med.

Det är en nyöppnad klinik.

Det är bara en vecka sen den invigdes-

och det doftar fortfarande målarfärg i lokalerna.

Hon skriver in sig i receptionen och får fylla i ett kontrakt för ingreppet.

Sen säger hon hejdå till sin mann och leds in bakom en stängdörför att opereras.

Det är sista gången han ser henne vid liv.

Gäst är Petra Haupt, reporter vid P4 Malmhus.

Petra, hur hamnar Mahakadora på det här operationsbordet?

Mahakadora var 49 år gammal.

Hon hade upplevt problem som hon kopplade till sina delade magmuskler som hon hade fått efter den senaste graviditeten.

Hon tyckte att det gjorde ont och att det ibland var svårt att andas.

Hon sökte hjälp på vårdcentralen men fick inte hjälp.

Det var därför hon vände sig till den här nyöppnade kliniken i Malmö-

som hon hade hört gjorde den här typen av ingrepp tidigare i Helsingborg.

Till sin mann sa hon att det är bara ett litet enkelt ingrepp.

Kanske sa hon det bara för att inte oroa honom.

Men det var ändå en stor magoperation under Narcos som hon sen gjorde.

Det låter det som. Vad är det för klinik hon hamnar på?

Kliniken hade bara varit igång en vecka när Mahakadora kom dit.

Den ligger på andra våningen i ett köpcentrum som öppnade för snart 15 år sen och som har haft lite svårt att behålla butiker.

Ibland har det stått lite halvtomt.

Nu finns det till exempel en bio och ett gym och lite restauranger där.

Kliniken beskrev sin marknadsföring inför flytten till det här köpcentret att stora delar av köpcentret skulle omvandlas till ett centrum för hälsa i toppmoderna lokaler.

Här skulle man då kunna få hjälp med alla möjliga typer av skönhetsingrepp under ett och samma tak.

Aldrig igen behöver du vända dig till olika kliniker berående på vilket ingrepp du vill utföra.

Och det var egentligen ett antal mindre verksamheter som flyttade ihop under ett namn i den här lokalen.

För en ökad trygghetskänsla vill vi att du ska kunna få hjälp med alla dina funderingar och problem på ett och samma ställe.

En massa olika skönhets-

Ja, det var allt från genikologisk kirurgi till hårtransplantation, till botoxinhiseringar och till den här typen av plastikkirurgiska ingrepp.

Gröm inte, ditt mående är vår prioritet.

Och enligt marknadsföringen då så var kundens säkerhet alltid i fokus.

Och i mars så kommer Maa till den här kliniken för sin operation.

Vad är det som händer då?

Jag vet inte så mycket om vad som händer när Maa går in genom den här stängda dörren.

Men en del har vi kunnat läsa oss till.

Enligt klinikkens egen leksmarian mellan efter den här händelsen då så utförs operationen med gott resultat och utan komplikation.

Och den pågår i två timmar.

Efter det berättar Maa-

hans man för oss att kirurgen på avstånd gör tummen upp till honom.

Och det tolkar han som att operationen har gått bra och han andas ut.

Han har varit orolig när han har suttit där och väntat på henne.

Så han sitter där och ser kirurgen genom fönster?

Ja, precis. Han sitter i väntrummet och väntar på Maa.

De har sagt att han ska gå hem och komma tillbaka men han kom tillbaka väldigt snabbt.

Och väntan fortsätter och mannen blir mer och mer orolig.

Och i sin egen anmälan beskriver kliniken-

hur det görs två försök med en timme mellanrum-

att väcka maha ur narkosen, men utan effekt.

Läkaren försöker häva narkosen och ge insulin för maha och har också diabetes.

Så när inse personalen på kliniken att det är nåt fel?

Jag tolkar klinikkens egen redogörelse-

som att det handlar om två timmar efter avslutad operation.

Då ser de att puls och syremättnad försvinner från monitorn och maha får hjärtstopp.

Vad gör de då?

Enligt kliniken är det en läkare som intuberar maha-

och försöker göra skapa fria luftvägar-

och den andra springer för att hämta en hjärtstartare än defibrillator.

Men batteriet i den här defibrillatören är försvakt-

trots att det är enligt kliniken-

står på batteriet att det skulle hålla ända till nästa år.

Och den går inte att använda och läkaren börjar istället att göra bröstkompressioner.

En sjuksköterska ringer efter ambulans som kommer tio minuter senare-

och tar med sig då maha till Skånes universitetssjukhus.

Snabbt så visar röntgen att hon har fått skador i hjärnan och man har vaknat aldrig igen och dödförklaras två dagar senare.

Hennes man hade alltså suttit där utanför och väntat men hon har väl barn också. Vad säger de om det som hänt?

Det har förstås varit en väldigt tuff tid för hela familjen.

Det blev en chock när maha beskriver det här som ett enkelt ingrepp och en enkel operation och så slutade det på det här viset.

Det svåraste har kanske varit ovisheten säger dottern Jara Kaud att man inte har fått nåt svar på vad det var som gick fel.

Det jobbigaste är att vi har ingen information vad som hände min mamma.

Det är ändå att man vet att mamma gick in i ett rum och han gick ut med ambulansen.

Kliniken har inte heller velat lämna ut journalerna till familjen när de har bett om dem.

Men får de några svar på vad som egentligen hände?

Inte först, men sen började klarna lite.

Den femte maj i år skickar inspektionen för vård och omsorg i vård samtidigt ett rekommenderat brev och ett mail till kliniken i Malmö.

De ringer också för att beskedet säkert ska komma fram.

Tillfälligt delvis förbud av verksamhet i rubriken på det sexidiga dokumentet.

De förbjuder kliniken att göra några ingrepp som kräver narkos.

Förbudet gäller med omedelbar verkan och så länge som IVO granskar ärendet.

De skriver också att det är sannolikt att det kommer att bli ett mer permanent förbud.

Petra, vad tänkte du när det här beskedet kom?

Det här beslutet kommer nästan två månader efter händelsen men jag reagerar ändå på att IVO fattar ett så snabbt brev för att i vanliga fall så brukar klagobålsutredningar ta lång tid.

Det är också ett ingripande beslut att utföra ett omedelbart förbud-

mot att göra estetiska chirurgiska ingrepp under narkos.

Det måste ju gälla alla större operationer.

Vad är det som IVO ser har gått fel?

Enligt IVO gav kliniken med förhöga doser narkosläkemedel-

smärtsstillande läkemedel och muskulavslappnande.

Och den läkare som gav narkos, han saknade svenskt specialistbevis i anesthesi.

IVO skriver också att det är anmärkningsvärt att kliniken inte lyckas väcka patienten efter operationen.

Journalföringen var ofullständig och allt det här sammantaget innebär att det finns en påtaglig fara för patienters liv.

Påtaglig fara för patienters liv, hälsa eller personliga säkerhet menar myndigheten.

Ja, det är ju en hel del.

Vad är det egentligen som dödar MAHA?

Det vet vi inte.

Vi vet inte vad den rättsmedicinska undersökningen kommer komma fram till.

Om det i så fall kommer gå att slå fast vad hon dog av.

IVO menar ju att hon fick förhöga doser läkemedel-

men har det i så fall haft någon betydelse och kommer man kunna få svar på det?

Både ambulanspersonalen som kom för att hämta MAHA- och sjukhuset reagerar på att det är saker som de tycker inte verkar ha fungerat som det brukar eller som det ska göra.

En frisk människa ska ju princip inte få hjärtsstillstånd under eller efter en operation.

Anders Ren är verksamhetschef för intensivården på Skånes universitetssjukhus.

I alla fall ska man gjort allt man kan för att förebygga det.

Det viktigaste är att se till att patienterna har friluftighet hela tiden kan andas och få syra till blodet.

Han säger att det fanns saker som skapade oro hos dem.

Vi var oroliga att det finns risk att övervakning har brustit omedelbart efter operationen.

Ambulanspersonalen reagerade på den hjärtlungräddning som gjordes så att hon inte var uppkopplad till defibrillator.

Personalen visste inte heller vad det fanns nån hiss för att få ner MAHA-till ambulansen.

Det var också svårt att få en överrapportering och få journaler från kliniken uppgav ambulanspersonalen efteråt.

Men om vi inte vet varför MAHA dog-

varför har vi pratat så mycket om den här kliniken och hur de agerade?

Det är ovanligt att ett patient dör i samband med en operation.

Även om den slutgiltiga dödsorsaken inte är fastställd-

och vi inte vet om kliniken har gjort nåt fel-

så pekar i vårt utredning på en rad brister.

Till exempel att hjärtstartaren inte gick att använda-

och menar också att personalen inte behärskade grunderna-

i avancerad hjärt- och lungräddning.

Men det fanns alltså ingen hjärtstartare alls för dem att använda?

[Transcript] Dagens Eko / Kraven efter dödsfallet på svenska plastikkliniken

Nej, men batteriet var ju som sagt för svagt.

Varför kliniken inte hade uppmärksammat då att batteriet var svagt?

Det har vi ju inget svar på.

Vi vet ju inte heller om en fungerande hjärtstartare hade gjort nån skillnad.

Det är inte vi alla hjärtstopp som en hjärtstartare faktiskt gör nytta.

Men om den gör det, då är det viktigt att komma igång snabbt.

Målet i vården är att man ska ha inlätt defibrillering inom tre minuter.

Och det fanns faktiskt en fungerande hjärtstartare på nära håll som aldrig användes.

Utanför systembolaget, en rulltrappa ner hänger en publik hjärtstartare-
som vem som helst, som behöver en kan rycka med sig.

Som alltså var alldeles i närheten då?

Ja, precis.

Och vi ville då testa det här, min kollega Safi Jusell-

och jag, hur lång tid det skulle ta att hämta den här hjärtstartaren.

Det måste ju upp en våning.

Ja, men precis.

Så vi tog tid genom att småspringa mellan den och kliniken.

Vi är framme vid rulltrappan upp.

Hur fort gick det för er att springa då?

Framme vid dörren här.

Ja, här.

48 sekunder.

48 sekunder bra.

Det hade nog kunnat gå ännu snabbare om man hade haft riktigt prott om.

Det hade bara varit att sluta av dig.

Så det här hade kunnat spela roll om man hade ryckt med sig den hjärtstartaren istället?

Man hade kunnat ha en fungerande hjärtstartare väldigt snabbt på plats.

Det skulle jag ändå vilja säga.

Dom på kliniken då?

Vad säger dom om vad som hände med här?

Dom har hittills inte velat svara på våra frågor.

Vi har upprepade gånger ringt till både vd, advokat och klinik.

Vi tar strax emot sitt samtal.

Vi har mailat, vi har lämnat meddelen, skickat SMS.

Och vi har även varit och ringt på på kliniken.

I den vårdskad utredning som skickades in till Ivo i samband med att kliniken gör en läxmarianmälan där ger kliniken en annan bild än den som Ivo målar upp i sitt beslut.

Vad ger dem för bilda?

Ja, men där beskrivs till exempel hur patienten faktiskt är under ständig övervakning

och hur hon vid hjärtstoppet får de läkemedel som ska ges vid avancerad hjärt- och lungräddning.

Däremot så ger ju kliniken inget svar på vad de tror orsakade hjärtstoppet och senare Mahas död.

Men de har överklagat Ivos beslut i förvaltningsrätter nu.

Och i det här överklagandet skriver advokaten att Ivos beslut har fattats på felaktiga grunder.

Bland annat så ska rutinerna för narkos- och operation har ändrats redan innan Ivo fattade det här

beslutet om operationsförbud.

Vad är det för regler som gäller för den här typen av ingrepp då?

Sådant som görs på skönhetskliniker och lite utanför den vanliga vården.

Ja, nu får ni hålla i lite här, för det är ganska många olika lagar som reglerar den här branschen. Framför allt så kom det en ny lag för två år sedan som gäller just för estetiska kirurgiska ingrepp och inriktionsbehandlingar.

Där regleras till exempel att den som gör estetiska kirurgiska ingrepp, den måste vara läkare eller tandläkare med rätt specialistkompetens.

Och den som ger inriktionsbehandlingar måste vara läkare, tandläkare eller sjuksköterska.

Men sen lyder de här verksamheterna även under patientskadelagen och patientsäkerhetslagen.

Och det är den senare lagen här som gör att Ivo har ansvar för tillsynen även över den här branschen.

Det finns en hel del regler ändå att följa?

Ja, det gör det och sen så även några paragrafer ur hälso- och sjukvårdslagen gäller även de estetiska verksamheterna.

Och det är till exempel kravet på att verksamheterna ska ha de lokaler och den personal som krävs för att ge godvård.

Och det är ju en ganska luddigt skriven paragraf som inte fastslår vilken personal som krävs för att faktiskt garantera godvård.

Och efter det här fallet så har flera bland annat Maja Evert som är en arkosläkare och ordförande i svensk förening i Fandesthesi och Intensivvård.

De har reagerat på att det faktiskt inte är lag på att den som söver en patient idag har specialistkompetens i anesthesi, alltså en arkos.

Hälso- och sjukvårdslagen anger inte sur och vem som får göra vad.

Och där finns det utrymme för tidlig anden.

Och det skulle hon vilja vara ett krav.

Och det var väl också en sak som Ivo påpekade i det här fallet?

Precis att den här läkaren som sövde med att ha saknade svensk specialistbevis i anesthesi.

Det är ju en enskild klinik det här och ett enskilt fall och vi vet inte ens vad som egentligen orsakade dödsfallet ännu.

Kan det ändå ge en rimlig bild av hur skönhetsbranschen ser ut idag?

Nej, jag skulle inte säga att det är representativt. Det här är ju ett väldigt ovanligt fall och som vi har sagt flera gånger.

Vi vet faktiskt inte vad som hände och personer som besöker skönhetskliniker dör ju väldigt sällan.

Däremot när Ivo nyligen gjorde en större tillsyn av branschen där den här kliniken inte ingick, då hittades en rad andra allvarliga brister.

Av 33 verksamheter som granskades så hittade myndigheten brister hos alla.

Vi byter ämna här i studiet som ni kanske har hört i nyheten när idag så kommer mycket hårdkritik mot verksamheter i skönhetsbranschen.

Ja men det var alltifrån personal utan rätt legitimation som utförde ingrepp till smutsiga lokaler.

Sofia Vålström, generaldirektör på Ivo, välkommen hit. Vad ger det ni har sett?

Vi ser att man utför de här behandlingarna på väldigt olämpliga ställen. Det kan vara i bilar.

Man saknar möjlighet och till exempel bara så enkelt som att tvätta händerna i en slutning till behandlingen.

[Transcript] Dagens Eko / Kraven efter dödsfallet på svenska plastikkliniken

Det var läkemedel som var för gamla eller som förvarades i samma kylskåp som personalens matlådor.

Det mest allvarliga fallen är ju också där man faktiskt är fel och ser är väldigt kraftfulla läkemedel. Man klarar inte helt enkelt av att utföra de här behandlingarna på det sätt som behandlingarna kräver.

Det låter ju ändå som lite oroväckande de här bristerna.

Men vad ska man dra för slutsatser av det här då?

Ja men den slutsatsen som Ivo drar efter den här tillsynande är ju att okunskapen i branschen är väldigt stor

kring de lagar och regler som gäller och som de faktiskt måste förhålla sig till.

Därför så efterlyser myndigheten större befogenheter för att kunna granska de här verksamheterna.

Till exempel så skulle de vilja ha möjlighet att kunna utge sig för att vilja boka tid på en sån här skönhetsverksamhet

för att se om det faktiskt bedrivs otillåten verksamhet.

För det har ibland varit svårt för Ivo att ens få svar från klinikerna eller komma i kontakt med de här.

Vi behöver få möjlighet att agera än kraftfullare mot osäriösa.

Och sjukvårdsministern, Kristdemokratern Akko Ankaberg Johansson, hon säger att lagen som reglerar de här verksamheterna

den kommer att behöva ses över i närtid trots att den ju bara har två år på nacken.

Nu har ju det som hände med har blivit en fråga också för polisen som ska utreda vad som hänt.

Kommer hennes dotter att få de svar som hon önskade om vad det var som egentligen hände tror du?

Den rättsmedicinska undersökningen kom ju sannolikt att vara ett viktigt underlag för polisen på samma sätt som den säkert också är viktig i Ivos fortsatta utredning av familjens klagomål.

Familjen hoppas ju såklart få svar på vad det var som gick fel men om den kommer att få det till slut det vågar jag faktiskt inte svara på.

Tack Petra.

Tack.

Det var allt från Dagens Eko. Vi hörs igen imorgon.

Programledare var Lena Nordlund, gäst Petra Haupt.

Producerade jorda Kim Hesius och Rika Lindqvist.